

Universal Declaration of Human Rights - Azerbaijani, North (Cyrillic)

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

ИНСАН ХҮГУТЛАРЫ ҺАГТЫНДА ҮМУМИ БӘЈАННАМӘ

ПРЕАМБУЛА

Бәшәр аңләсинин бүтүн үзвләринә хас олан ләјагәт һиссинин вә онларын бәрабәр вә аҗрылмаз һүгутларынын танынмасынын азадлыг, әдаләт вә үмуми сүлһүн әсасы олдуғуну нәзәрә алараг,

инсан һүгутларына етинасызлыг вә һифрәтин бәшәријәти дәһшәтә кәтирән барбаризм һәрәкәтләринә сәбәб олдуғуну вә инсанларын сөз вә етигад азадлыгына малик, горху вә еһтијачдан азад олдутлары дүнјанын јарадылмасынын бәшәријәтин ән али истәји олдуғуну нәзәрә алараг,

инсанын сон васитә кими истибад вә зүлмә гаршы гијама галхмаға мәчбур олмамасыны тәмнин етмәк үчүн инсан һүгутларынын ганунун һакимнијәти илә мүдафиә олунмасынын зәрурилијини нәзәрә алараг,

халлар арасында меһрибан мүнәсибәтләрин инкишафыны дәстәкләмәрин вачиблијини нәзәрә алараг,

Бирләшмин Милләтләрин халларынын БМТ Низамнамәсиндә әсас инсан һүгутларына, инсан шәхсијәтинин ләјагәт вә дәјәринә, киши вә гадынларын һүгут бәрабәрлијинә инамларыны тәсдиг етдикләрини вә даһа кениш азадлыг шәраитиндә социал тәрәгги вә һәјат шәраитинин јакшылашдырылмасына јардым етмәји гәт етдикләрини нәзәрә алараг,

үзв дәвләтләрин БМТ илә әмәкдашлыг шәраитиндә инсан һүгутларына вә әсас азадлығларә үмуми һөрмәт вә онларә әмәл олунмасына јардым етмәји өһдәләринә көтүрдүкләрини нәзәрә алараг,

бу һүгут вә азадлығларын характеринин там шәкилдә дәрк олунмасынын һәмин өһдәлијин һәртәрәфли јеринә јетирилмәси үчүн бөјүк әһәмијәт кәсб етдијини нәзәрә алараг,

БМТ Баш Ассамблејасы

Инсан һүгутлары һагтында Үмуми Бәјаннамәни, һәр бир кәсин вә чәмијәтин һәр бир органынын бу Бәјаннамәни рәһбәр тутараг маарифчилик вә тәдрис јолу илә һәмин һүгут вә азадлығларә һөрмәт олунмасына јардым етмәси вә милли вә бернәлхалг сәвијәдә тәрәггинәрвәр тәдбирләр јолу илә, һәм тәшкилатын үзвү олан халлар, һәм дә онларын јурисдиксијасы алтында олан әразиләрин халлары арасында үмумиликдә вә ефектив танынмасы вә һәјатә кечирилмәсинә сәј көстәрмәләри мәгсәдилә бүтүн халлар вә бүтүн дәвләтләрин јеринә јетирмәјә чан атмалы олдуғлары вәзифә кими бәјан едир.

Маддә 1

Бүтүн инсанлар ләјагәт вә һүгутларына көрә азад вә бәрабәр доғулурлар. Онларын шүүрлары вә вичданлары вар вә бир-бирләринә мүнәсибәтдә гардашлыг руһунда даврамалыдырлар.

Маддә 2

Һәр бир шәхс иргиндән, дәрисинин рәнкинән, чинсиндән, дилиндән, дининдән, сијаси вә диқәр әгидәсиндән, милли вә ја социал мәншәјиндән, әмлак, социал мөвге вә диқәр вәзијәтиндән асылы олмајараг бу Бәјаннамәдә елан олунмуш бүтүн һүгут вә азадлығларә малик олмалыдыр.

Бундан әлавә, һәмин шәхсин мәнсуб олдуғу өлкәнин вә ја әразинин, һәмин әразинин мүстәгил, гәјжумлут алтында олан, өзүндарәолунмајан вә ја суверенлији һәр һансы шәкилдә мәһдудлашмыш олмасындан

асылы олмajaraг, сijaсы, һутути вә беjнәлхалг статусундан асылы олараг һеч бир аjры-сечкилик гоjулмамалыдыр.

Маддә 3

Һәр бир шәхсин jашамаг, азадлыг вә шәхси тохунулмазлыг һутугу вар.

Маддә 4

Һеч ким көлә вә ja асылы вәзиjјәтдә сахланыла билмәз; гулдарлыг вә гул тичарәти бүтүн формаларда гадаган едилир.

Маддә 5

Һеч ким ишкәнчәjә вә ja гәддәр, геjри-инсани вә ja онун ләjагәтини алчалдан мүнәсибәтә вә чәзаја мәруз галмамалыдыр.

Маддә 6

Һәр бир шәхс һарада олмасындан асылы олмajaraг өзүнүн һутуг субъектлтилиjинин танынмасы һутугуна маликдир.

Маддә 7

Бүтүн инсанлар ганун гаршысында бәрабәрдирләр вә ганун тәрәфиндән бәрабәр мүдафиә һутугуна маликдирләр. Бүтүн инсанлар бу Бәjаннамәни позан һәр һансы аjры-сечкиликдән вә белә аjры-сечкилјә һәр һансы чәһдән бәрабәр мүдафиә олунма һутугуна маликдирләр.

Маддә 8

Һәр бир шәхс Конституcиjанын вә ja ганунун она вердији һутугларын позулмасы заманы сәләһиjјәтли милли мәһкәмәләр тәрәфиндән һутугларынын бәрпа олунмасы һутугуна маликдир.

Маддә 9

Һеч ким өзбашына һәбсә, тутулмаја вә ja сүркүнә мәруз гала билмәз.

Маддә 10

Һәр бир шәхс онун һутуг вә вәзифәләринин тәjини вә она гаршы ирәли сүрүлмүш чинаjәт иттиһамынын әсаслылығынын мүәjнәләшдирилмәси үчүн онун ишинин мүстәгил вә битәрәф мәһкәмәдә, там бәрабәрлик әсасында, ашкарлыг вә әдаләтин бүтүн тәләбләринин көзләнилмәси шәраитиндә бахылмасы һутугуна маликдир.

Маддә 11

1. Чинаjәт төрәтмәкдә иттиһам олуна һәр бир шәхс күнаһы она мүдафиә үчүн бүтүн imkanларын тәмин олундугу ачыг мәһкәмә истинтагында гануни шәкилдә сүбүт олунанадәк күнаһсыз һесаб едилмәк һутугуна маликдир.

2. Һеч бир кәс милли ганунверичилик вә ja беjнәлхалг һутуга әсасән төрәдилдији заман чинаjәт һесаб едилмәjән һәрәкәт вә ja һәрәкәтсизлик үчүн чинаjәтдә иттиһам олуна билмәз. Еjни заманда чинаjәтин төрәдилдији заман тәтбиг олуна биләчәк чәзадан даһа ағыры тәтбиг олуна билмәз.

Маддә 12

Һеч ким шәхси вә аилә һәјатына мүдаһиләјә, евинин тохунулмазлыгына, мәктүблашмасынын кизлилијинә, шәрәф вә нүфузуна өзбашына гәсдә мәрүз гала билмәз. Һәр бир шәхсин белә мүдаһилә вә гәсдән ганун тәрәфиндән мүдафиә олунмаг һүтүту вар.

Маддә 13

1. Һәр бир шәхс һәр бир өлкә һүдудунда сәрбәст һәрәкәт етмәк вә јапарыш јери сечмәк һүтүтуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәси дә даһил олмагла истәнилән өлкәни тәрк етмәк вә өз өлкәсинә гајытмаг һүтүтуна маликдир.

Маддә 14

1. Һәр бир шәхс диқәр өлкәләрдә тәғибдән сығыначаг ахтармаг вә бу сығыначагдан истифадә етмәк һүтүтуна маликдир.
2. Бу һүтүг һәғигәтән дә гејри-сијаси чинајәт вә ја Бирләшмин Милләтләр Тәшкилатынын мәғсәд вә принципләринә зидд һәрәкәт төрәдилмәсинә әсасланан тәғибләр заманы истифадә олуна билмәз.

Маддә 15

1. Һәр бир шәхс вәтәндашлыг һүтүтуна маликдир.
2. Һеч ким өзбашына олараг вәтәндашлыгдан вә вәтәндашлыгыны дәјишмәк һүтүтундан мәһрум едилә билмәз.

Маддә 16

1. Јеткинлик јашына чатмыш кишиләр вә гадынлар ирги, милли вә дини әламәтләринә көрә һеч бир мәһдудижәт гојулмадан никаһа даһил олмаг вә аилә гурмаг һүтүтуна маликдиләр. Онлар никаһа даһил оларкән, никаһ мүддәтиндә вә онун позулмасы заманы ејни һүтүтлардан истифадә едиләр.
2. Никаһ, никаһа даһил олан һәр ики тәрәфин азад вә там разылығы оларса бағлана биләр.
3. Аилә чәмијјәтин тәбии вә баһлыча груп ваһидидир вә чәмијјәт вә дәвләт тәрәфиндән мүдафиә олунма һүтүтуна маликдир.

Маддә 17

1. Һәр бир шәхсин һәм тәкбашына, һәм дә диқәрләри илә бирликдә мүлкијјәтә саһиб олма һүтүту вар.
2. Һеч ким өзбашына олараг мүлкијјәтдән мәһрум едилә билмәз.

Маддә 18

Һәр бир шәхс дүшүнчә, вијдан вә дин азадлығы һүтүтуна маликдир; бу һүтүта өз динини вә етигадыны дәјишмәк азадлығы вә өз дининә вә инанчларына тәһсил, дуа вә дини вә ритуал ајинләр заманы тәклиқдә вә ја баһгалары илә бирликдә, ашкар вә ја фәрди шәкилдә етигад етмәк азадлығы даһилдир.

Маддә 19

Һәр бир шәхс әгидә вә ону сәрбәст ифадә етмәк азадлығы һүтүтуна маликдир; бу һүтүта манеәсиз олараг әгидәјә малик олмаг вә информасија вә идејалары дәвләт сәрһәдләриндән асылы олмајараг истәнилән васитәләрлә ахтармаг, әлдә етмәк вә јармаг азадлығы даһилдир.

Маддә 20

1. Һәр бир шәхс динч жыгынчаглар вә ассосиациялар азадлыгы һутуна маликдир.
2. Һеч бир шәхс һәр һансы бир ассосиацияга җошулмаға мәҗбур едилә билмәз.

Маддә 21

1. Һәр бир шәхс дәвләтин идарә олунмасында билаваситә вә ја азад шәкилдә сечилмиш нүмајәндәләр васитәсилә интирак етмәк һутуна маликдир.
2. Һәр бир шәхс өз өлкәсиндә дәвләт хидмәтиндә җуллут етмәк үчүн бәрабәр имкана малик олмаг һутуна маликдир.
3. Халгын ирадәси иттидар һакимијәтинин әсасы олмалыдыр; бу ирадә өз ифадәсини кизли сәсвермә јолу илә, үмуми вә бәрабәр сечки һуту вә ја сәсвермәнин азадлыгыны тәмин едән диқәр ејнимәналы формалар әсасында кечирилән мұтамади вә сахталандырылманын сечкиләрдә тапмалыдыр.

Маддә 22

Һәр бир шәхс чәмијәтин үзвү кими сосиал мұдафиә һутуна вә милли сәјләр вә бејнаһхалг әмәқдашлыг јолу илә вә һәр бир дәвләтин структура вә ресурсларына ујгун олараг онун ләјагәтинин мұдафиәси вә шәхсијәтинин азад инкишафы үчүн иттисади, сосиал вә мәдәни саһәләрдә һутулара маликдир.

Маддә 23

1. Һәр бир шәхсин әмәк, сәрбәст иш јери сечмәк, әдаләтли вә јахшы иш шәранти вә ишсизликдән мұдафиә һуту вар.
2. Һәр бир шәхс һеч бир ары-сечкилик олмадан ејни иш үчүн ејни әмәк һаггы алмаг һутуна маликдир.
3. Һәр бир ишләјән шәхс, әмәјинин лазым кәләрсә диқәр сосиал мұдафиә васитәләрилә тамамланан, онун өзүнүн вә аиләсинин ләјигли доланышыны тәмин едә билән әдаләтли вә гәнаәтбәхш өдәниlmәси һутуна маликдир.
4. Һәр бир шәхсин һәмкарлар иттифагы јаратмаг вә өз сосиал марагларыны мұдафиә етмәк үчүн һәмкарлар иттифагларына дахил олмаг һуту вар.

Маддә 24

Һәр бир шәхсин истираһәт вә асудә вахт, о чүмләдән иш күнүнүн ағлабатан һүдуду вә өдәнилән мұтамади мәзунијәт һуту вар.

Маддә 25

1. Һәр бир шәхс онун өзүнүн вә аиләсинин сәһһәт вә рифаһыны тәмин етмәк үчүн лазым олан, гида, керим, тибби хидмәт вә лазими сосиал тәминат да дахил олмагга һәјат сәвијәси һутуна вә ишсизлик, хәстәлик, әлиллик, дул галма, гочалыг вә ондан асылы олмајан сәбәбләр үзүндән јашајыш васитәләринин итирилмәси заманы тәминат һутуна маликдир.
2. Аналыг вә ушагыг хусуси җаргы вә јардым алмаг һутуна маликдирләр. Һәм никаһ нәтичәсиндә һәм дә никаһдан кәнар доғулмуш ушаглар ејни сосиал мұдафиәдән истифадә етмәлидирләр.

Маддә 26

1. Һәр бир шәхсин тәһсил һуту вар. Ән азы ибтидан вә үмуми тәһсил пулсуз олмалыдыр. Ибтидан тәһсил ичбари олмалыдыр. Һәр кәс техники вә пешә тәһсили алмаг имканына малик олмалыдыр, али тәһсил дә һәр кәсин җабилујәти әсасында һамыја ејни дәрәчәдә мұәссәр олмалыдыр.

2. Тәһсил инсан шәхсијәтинин там инкишафына вә инсан һүтүтлары вә әсас азадлыглары һөрмәтин артырылмасына јөнәлдилмәлидир. Тәһсил халqlар, ирги вә дини группар арасында гаршылыгы анылашманын, дөзүмлүлүүн вә достлугун мөһкәмләндирилмәсинә вә Бирләшмиш Милләтләрин сүлһү горума саһәсиндә фәалијәтинә јардым етмәлидир.

3. Валидејнләр өз азяшлы ушаqlарынын тәһсил нөвүнү сечмәкдә үстүнлүә маликдирләр.

Маддә 27

1. Һәр бир шәхс чәмијјәтин мәдәни һәјатында сәрбәст иштирак етмәк, инчәсәнәтдән һәзз алмаq, елми тәрәггидә иштирак етмәк вә онун фадасындан истифадә етмәк һүтүтуна маликдир.

2. Һәр бир шәхс мүәллифи олдугу елми, әдәби, вә инчәсәнәт әсәрләринин нәтичәсиндә мејдана чыхан мадди вә мәнәви мәнәфеләринин горунмасы һүтүтуна маликдир.

Маддә 28

Һәр бир шәхсин бу Бәјаннамәдә әкс олуномуш һүтүт вә азадлыqlарын там тәмин олуңдугу социал вә бејнәлхалг дүзүм һүтүту вар.

Маддә 29

1. Һәр бир шәхс јалныз онун азад вә там инкишафы мүмкүн олдугу чәмијјәт гаршысында вәзифәләр дашыыр.

2. Өз һүтүт вә азадлыqlарыны һәјата кечирәркән һәр бир шәхс јалныз елә мәһдудиятләрә мәрүз гала биләр ки, онлар ганун тәрәфиндән диқәрләринин һүтүт вә азадлыqlарынын танынмасы вә һөрмәт олуномасынын тәмин едилмәси вә демократик чәмијјәтин әхлаги, ичтиман асајиш вә үмуми рифаһ тәләбләрини өдәмәк мәгсәдилә тәјин едилмиш олсун.

3. Бу һүтүт вә азадлыqlарын һәјата кечирилмәси Бирләшмиш Милләтләр Тәшкилатынын мәгсәд вә принципләринә зиңд олмамалыдыр.

Маддә 30

Бу Бәјаннамәдә һеч нә һәр һансы дәвләтә, шәхсләр групуна вә ајры-ајры шәхсләрә Бәјаннамәндә елан олуномуш һүтүт вә азадлыqlарын мәһвинә јөнәлмиш һәр һансы фәалијјәтлә мәшгул олмаq вә ја һәр һансы һәрәкәти тәрәтмәк һүтүтунун верилмәси кими тәфсир олуна билмәз.
